

İlgili Kanun / Madde
2822 S.TSGLK/15

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2010/6873
Karar No. 2010/5635
Tarihi: 02.03.2010

- YETKİ TESPİTİNE İTİRAZ
- YETKİLİ MAHKEMENİN İŞLETME MERKEZİNİN BULUNDUĞU İŞ MAHKEMESİ OLDUĞU
- YETKİ TESPİTİ DAVASINDA İŞVERENİNDE TARAF GÖSTERİLMESİ ZORUNLULUĞUNUN BULUNDUĞU

ÖZETİ 2822 sayılı kanunun 15. maddesinde özel yetki kuralına yer verilmesi ve iş mahkemelerinin yetkisi kamu düzenine ilişkin olup mahkeme yetkisizliğini her zaman kendiliğinden gözeteceğinden, yetkili mahkeme işletme merkezinin bulunduğu Rize İş Mahkemesi olduğundan dava dilekçesinin yetki yönünden reddine karar verilmesi gerekirken işin esasına girilerek hüküm kurulması hatalı olup kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.

Kaldı ki; 2822 sayılı TİSGLK nun 15. maddesi uyarınca açılmış bulunan yetki tespitine itirazlarda işyerinde çalışan işçi sayısı uyumsuzluk konusu olduğundan işverenin davaya dahil edilmesi gerekir. Bu tür davalarda işverenin yasal hasım olduğu ve dava sonunda hukuki durumunun etkileneyeceği dikkate alınmalıdır. Mahkemenin re'sen işvereni davaya dahil ettirip taraf teşkili sağladıktan sonra yargılamaya devam edip karar vermesi gerekirken bu eksiliğin giderilmemiş olması da hatalı olmuştur. (Dairemizin 22.9.2004 gün, 2004/24208 E, 2004 /19650 K sayılı ilamı bu yöndedir.)

DAVA: Davacı, Öz Gıda İş Sendikasının Çaykur Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve bağlı işyerlerini kapsayan işletmede toplu iş sözleşmesi yapması için

yetkili olduğuna ilişkin tespitin iptaline, Tek Gıda İş Sendikasının söz konusu işlemede yetkili olduğunun tespitine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalılar avukatlarınca temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi Ö.F.Tüfek tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Davacı vekili ÇSGB' lığı Çalışma Genel Müdürlüğünün Çay-Kur Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve bağlı işyerleri ile ilgili yetki tespitine ilişkin 24-10-2008 tarihli Öz Gıda-İş Sendikası lehine olumlu yetki tespit yazısının 30-10-2008 tarihinde davacı sendika tarafından tebellüğ edildiğini, 2822 sayılı Yasanın 12. maddesinin aradığı çoğunluğa davalı sendikanın sahip olmadığını belirterek Öz Gıda-İş Sendikasının Çay-Kur Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve bağlı işyerlerini kapsayan işletmede toplu iş sözleşmesi yapması için yetkili olduğuna ilişkin tespitin iptaline, Tek Gıda-İş Sendikası'nın söz konusu işletmede yetkili olduğunun tespitine karar verilmesi gerektiğini iddia etmiştir.

Birleşen dosyadaki dava dilekçesi ile davacı vekili; davalı sendika tarafından Ankara 6. İş Mahkemesinin 2088/906 Esas sayılı dava dosyasına sunulan çok sayıda üyelik belgesindeki imzaların ilgili işçilerin eli ürünü olmadığını tespit ettiklerini, üyelik belgelerinden bazılarında işçilerin imzası bulunmadığını, okuma yazma bilmeyen işçilerin üyelik belgelerine tanık huzurunda parmak basmaları gerekirken imza artırıldığını, bazı üye kayıt belgelerinde ise üyelik kabullerinin yetkisiz organ olan sendikanın Rize Şube Başkanlığı tarafından yapıldığı belirtilerek iptallerine, karar verilmesini istemiştir.

Davalı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı vekili cevap dilekçesinde, Çay-Kur Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve bağlı işyerlerinin merkezi Rize adresinde faaliyet gösterdiğini, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 15. maddesinin 1. fıkrasında, "...İşletme toplu iş sözleşmesi için itiraz, işletme merkezinin bulunduğu yerdeki iş mahkemesine yapılır..." hükmünü içerdiğini, itiraz davasının Ankara İş Mahkemesinde açıldığını, kanunun öngördüğü yerde açılmadığından davanın yetki yönünden reddine karar verilmesi gerektiğini savunmuştur.

Davalı sendika vekili cevap dilekçesinde; 2822 sayılı yasa 15. maddesindeki yetkili mahkeme tarifinin resen incelemeyi gerektiriyor olması sebebiyle Mahkemece yetki yönünden davanın reddine karar verilmesi gerektiğini savunmuştur.

Mahkeme gerekçeli kararında yetki tespitini yapan bakanlığın ikametgahı olan, Ankara'da söz konusu işletmeye ilişkin işyerinin bulunması, davalı sendikanın ikametgahının Ankara'da olması nedeniyle yetkisizliğe ilişkin savunmaların yerinde görülmediği gerekçesi ile davanın esası hakkında hüküm kurularak, davalı bakanlığın tespit işleminin iptali ile bu işyerlerinde davacı sendikanın TİS yapmaya yetkili olduğunun tespitine karar verilmiştir.

Hüküm süresi içerisinde davalı bakanlık ve sendika vekilleri tarafından, 2822 sayılı yasanın 15. Maddesine göre açılacak davalarda yetki kuralının kamu düzeni ile ilgili olduğu, dava konusu işletmenin merkezinin Rize ilinde olması nedeni ile davanın bu yer mahkemesinde görülmesi gerektiği belirtilerek temyiz edilmiştir.

Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu 15. Maddesi "Kendilerine 13 ve 14 üncü maddeler uyarınca gönderilen tespit yazısını alan işçi veya işveren sendikaları veya sendika üyesi olmayan işveren, taraflardan birinin veya her ikisinin gerekli yetkiyi haiz olmadıkları veya kendisinin çoğunluğu bulunduğu yolundaki itirazını sebeplerini de göstererek yazının kendilerine tebliğ tarihinden itibaren altı iş günü içinde işyerinin bağlı olduğu bölge müdürlüğünün bulunduğu yerdeki iş davalarına bakmakla görevli mahkemeye yapabilir. Toplu iş sözleşmesi birden fazla bölge müdürlüğünün yetki alanına giren işyerlerini kapsadığı hallerde itiraz Ankara'daki iş mahkemesine yapılır. İşletme toplu iş sözleşmesi için itiraz, işletme merkezinin bulunduğu yerdeki iş mahkemesine yapılır düzenlenmesini içermektedir.

Kural olarak toplu iş sözleşmesi yapma yetkisi tespiti istenen işyeri veya işyerlerinin bağlı bulunduğu Bölge Çalışma Müdürlüğüne göre, Bakanlık kararına itiraz edilecek mahkeme belirlenir. Ancak bir işverene ait aynı işkolunda birden çok işyerinin oluşturduğu işletme kapsamında yer alan işyerlerinde çoğunlukla ilgili itirazın yapılacağı yere ilişkin 2822 sayılı Yasadaki boşluk, işletme merkezinin bulunduğu yer mahkemesi yetkili sayılarak doldurulmuştur (3451 sayılı Yasa ile değişik TİSGLK. m. 15/1).

2822 sayılı Yasanın 15. maddesinde gösterilen yetki belirlemesi, kamu düzeni ile ilgili olup kesin yetki saptamasıdır. 2822 sayılı Yasanın 15. maddesi gereğince davanın işletme merkezinin bulunduğu RİZE İş Mahkemesinde açılması gerekir. 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 63.maddesinin 2.fıkrasında, bu kanundan doğan bütün anlaşmazlıkların iş davalarına bakmakla görevli mahkemelerde çözümleneceği hükmü düzenlenmiştir.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun gerekçesinde mahkemenin yer itibariyle yetkisi konusundaki hükmün kamu düzenine ilişkin olduğu maddenin gerekçesinde açıkça ifade edilmiş ve 5.maddede belirtilen yetki kuralına aykırı sözleşmelerin geçersiz olduğu belirtilmiştir. Kamu düzenine ilişkin ve kesin olan yetki kuralına aykırı sözleşme yapılamaz. Mahkeme yetkisizliğini her zaman kendiliğinden gözetir. Taraflar da duruşma bitinceye kadar yetki itirazında bulunabilirler. Yani bu halde yetki itirazı ilk itirazlardan değildir.

5521 sayılı İş Kanununun 15.maddesinde yer alan; "Bu Kanununda sarahat bulunmayan hallerde Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uygulanır" kuralından hareketle İş Mahkemelerinin yetkisi konusunda yapılacak sözleşmelerin geçerli olacağı kabul edilemez. Çünkü İş Mahkemelerinin yer bakımından yetkisi konusu 5521 sayılı Kanunda açık ve kesin bir şekilde düzenlenmiştir. İş Mahkemeleri Kanununun düzenlediği özel yetki kurallarında, Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerinin uygulanmasını gerektirir bir boşluk veya belirsizlik

bulunmamaktadır. İş Mahkemeleri Kanununda kamu düzenine ilişkin kesin yetki kuralı düzenlenmiştir.

Uyuşmazlık konusu olayda; davacı sendikanın istem konusu olumlu yetki tespitine itiraz davaları yasal dayanağı 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 15. maddesi olup, aynı Kanununun 63.maddesinde bu kanundan doğan bütün anlaşmazlıklarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtildiğine göre görevli mahkemenin yer itibarıyla yetkisi o mahkeme için öngörülen özel yetki kurallarına göre belirlenmelidir. İş ve Sosyal Güvenlik Hukukunda özel yetki kuralları varsa öncelikle o hükümlerin uygulanması gerekir. Aksi halde 5521 Sayılı Kanun' un Konuya ilişkin yetki kurallarına göre davanın işverenin ikametgâhı sayılan yer mahkemesi dışında açılma imkânı bulunmamaktadır. (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 10.2.2010 gün ve 2010/ 9-52 E, 2010/89 K sayılı kararı bu yöndedir.)

Somut olayda 2822 sayılı kanunun 15. maddesinde özel yetki kuralına yer verilmesi ve iş mahkemelerinin yetkisi kamu düzenine ilişkin olup mahkeme yetkisizliğini her zaman kendiliğinden gözeteceğinden, yetkili mahkeme işletme merkezinin bulunduğu Rize İş Mahkemesi olduğundan dava dilekçesinin yetki yönünden reddine karar verilmesi gerekirken işin esasına girilerek hüküm kurulması hatalı olup kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.

Kaldı ki; 2822 sayılı TİSGLK nun 15. maddesi uyarınca açılmış bulunan yetki tespitine itirazlarda işyerinde çalışan işçi sayısı uyuşmazlık konusu olduğundan işverenin davaya dahil edilmesi gerekir. Bu tür davalarda işverenin yasal hasım olduğu ve dava sonunda hukuki durumunun etkileneceği dikkate alınmalıdır. Mahkemenin re'sen işvereni davaya dahil ettirip taraf teşkili sağladıktan sonra yargılamaya devam edip karar vermesi gerekirken bu eksiliğin giderilmemiş olması da hatalı olmuştur. (Dairemizin 22.9.2004 gün, 2004/24208 E, 2004 /19650 K sayılı ilamı bu yöndedir.)

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine,02.03.2010 gününde oybirliğiyle karar verildi.